

شاخص‌های جهانی برابری جنسیتی و جایگاه ایران

تهیه و تنظیم: پدram مهرائی*

شاخص توسعه انسانی از سال ۱۹۹۰ میلادی نشان می‌دهد که ایران با امتیازاتی بین ۰/۵۷۲ تا ۰/۷۷۴ رتبه‌هایی بین ۹۱ تا ۶۶ را در جهان داشته است، وضعیت ایران در بخش زنان این شاخص نسبتاً پایین‌تر از میانگین مجموع زنان و مردان بوده است (جدول ۱).

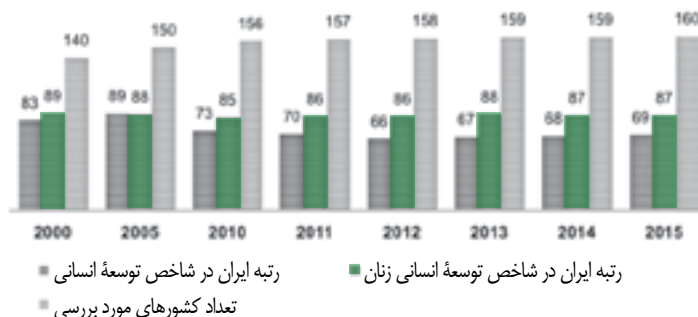
همچنین بررسی شاخص توسعه انسانی زنان در ایران و جهان و در سال‌های ۲۰۰۰، ۲۰۰۵ و ۲۰۱۵-۲۰۱۰ میلادی (نمودار ۱) نشان می‌دهد که این شاخص، به‌غیر از سال ۲۰۰۵ میلادی که در آن زنان نسبت به مجموع جمعیت وضعیت بهتری داشته‌اند، در سال‌های دیگر، شاخص توسعه انسانی کل جمعیت از وضعیت بهتری برخوردار بوده است. داده‌های اطلاعاتی: امید به زندگی در بدو تولد، تعداد سال‌های تحصیلی مورد انتظار برای کودکان و میانگین تعداد سال‌های تحصیلی برای افراد بالای ۲۵ سال، درآمد سرانه ناخالص ملی.

در این بخش شاخص‌های جهانی برابری جنسیتی و جایگاه ایران در هر یک از این شاخص‌ها بررسی می‌شود. اصلی‌ترین این شاخص‌ها عبارت‌اند از شاخص توسعه انسانی زنان^۱، شاخص توسعه جنسیتی^۲، شاخص نابرابری جنسیتی^۳ و گزارش جهانی فاصله جنسیتی^۴.

شاخص توسعه انسانی زنان

شاخص توسعه انسانی در سال ۱۹۹۰ میلادی به‌عنوان مقیاس جدیدی از توسعه و اندازه‌گیری آن در جوامع در نظر گرفته شد. این شاخص مبتنی بر این ایده اساسی است که لازمه دستیابی به زندگی بهتر، علاوه بر داشتن درآمد بالاتر، پرورش و بسط استعدادها و ظرفیت‌های انسانی است. شاخص توسعه انسانی در صدد اندازه‌گیری متوسط دستیابی یک کشور در سه بُعد توسعه انسانی است. این ابعاد عبارت‌اند از: زندگی طولانی توأم با سلامتی، دانش و استاندارد زندگی. درحالی‌که بررسی امتیازات ایران در

نمودار ۱. رتبه جهانی ایران در مجموع شاخص توسعه انسانی و شاخص توسعه انسانی زنان

pmehraie@yahoo.com

* کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری

- 1- Human Development Index (HDI), female
- 2- Gender Development Index (GDI)
- 3- Gender Inequality Index (GII)
- 4- Global Gender Gap Report